

Factsheet: vaktherapeut

Een overzicht van de kern van de vaktherapeutische beroepen

Het vak

Vaktherapeut is een verzamelnaam voor de vaktherapeutische beroepen: beeldend therapeut, danstherapeut, dramatherapeut, muziektherapeut, psychomotorisch therapeut, psychomotorische kindtherapeut en speltherapeut. Daar waar in dit document gesproken wordt over vaktherapeut worden steeds deze vaktherapeutische beroepen bedoeld.¹

Vaktherapeuten bieden **vormen van ervaringsgerichte behandeling en ondersteuning aan mensen met lichamelijke, verstandelijke, psychische, psychosociale of psychiatrische problematiek**. Hierbij wordt gewerkt met doelgerichte en systematische inzet van kunstvormen en -technieken, beweging en lichaamsbeleving en spel. De kern van vaktherapeuten is de relatie tussen de volgende elementen:

- Het handelen van de cliënt (beeldend, dans, drama, muziek, spel of psychomotorisch).
- De interventies van vaktherapeuten ten aanzien van het handelen van de cliënt.
- De ervaring die de cliënt opdoet als gevolg van de interventies.
- Het effect van deze ervaringen op de ontwikkel- of hulpvragen van de cliënt.

Cliëntgebonden kerntaken

- **Contact leggen met de cliënt** op basis van de wensen en de hulpvraag van de cliënt en/of de verwijzer:
 - Aangaan professionele samenwerkingsrelatie van korte of langere duur die door de vaktherapeutische activiteiten en verbale middelen gestalte krijgt.
- **Redeneren en opereren vanuit een vaktherapeutische rationale:**
 - Ontwikkelen visie op wensen en mogelijkheden, proces en werkwijze in de therapie op basis van de hulpvraag van de cliënt en passende theoretische en methodische kaders.
- **Signaleren van een mogelijke stoornis- of ontwikkelingsachterstand en aansluiten bij hulpvraag en (be)handel(ings)plan van de cliënt:**
 - Verzorgen van een verwijzing en/of beoordelen van een aanmelding en verzorgen van intake, onderzoek en/of indicatie voor een van de vaktherapeutische disciplines.
- **Opstellen vaktherapeutisch behandelplan** met oog op de hulpvraag en problematiek van de cliënt. Het behandelplan uitvoeren, bijstellen, afronden en effecten ervan evalueren (op cyclische wijze).
- **Vakdiscipline (beelden, dans, drama, muziek, psychomotorisch, spel) hanteren** ten behoeve van de cliënt door het inzetten van werkwijzen, methoden en technieken en actualiseren hun interventierepertoire.

Onderscheidende meerwaarden

Vaktherapeuten **zetten de hulpvrager doelgericht aan tot ervaren, vormgeven en handelen** in de bij de vakdiscipline passende werkvormen. Ze nodigen daarmee uit tot bewustwording, betekenisverlening, ontwikkeling en training/verandering. De gerichte vaktherapeutische interventies grijpen direct aan in het nu. Dit maakt bewustwording, training van vaardigheden en het experimenteren met handelingsalternatieven mogelijk en inzichtelijk, de transfer naar andere contexten eenvoudig en therapeutische effecten duurzaam.

Domeinen (% vaktherapeuten gespecialiseerd)⁷

- GGZ (41%)
- Jeugdzorg (29%)
- Kind- en jeugdpsychiatrie (21%)
- Verstandelijk gehandicapenzorg (20%)
- (Speciaal) onderwijs (19%)
- Revalidatie (10%)
- Verpleeghuiszorg (10%)
- Psychogeriatrie (9%)
- Forensische psychiatrie (8%)
- Verslavingszorg (7%)
- Palliatieve zorg (6%)
- Ziekenhuis (5%)
- Welzijnswerk (4%)
- Anders (9%)
- Geen specialisatie (8%)

Beroepscontext²

- In of vanuit een (residentiële) instelling / klinische setting
- In of vanuit een (eigen) praktijk
- In de wijk / ambulante

Dienstverband

- In loondienst (55%) (waarvan vooral ggz 43%, gehandicapenzorg 17%, verpleeghuiszorg 13%)
- Als zelfstandige (34%)
- Combinatie in loondienst en als zelfstandige (12%)

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen²

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Eigen bijdrage
- Wet langdurige zorg (Wlz)
- Persoonsgebonden budget (pgb)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Taakverdeling & samenwerking

In een organisatie of instelling zijn vaktherapeuten medebehandelaar in samenwerking en onder verantwoordelijkheid van een regiebehandelaar (klinisch psycholoog, gz-psycholoog of psychiater). Jeugdhulp en hulp aan volwassenen wordt ook geboden vanuit vrijgevestigde praktijken voor vaktherapie.¹ Gediplomeerde vaktherapeuten moeten over voldoende algemene medische en psychosociale basiskennis beschikken om te kunnen signaleren of een cliënt moet worden terug- of dooverwezen. Vaktherapeuten zijn niet geautoriseerd om een DSM-5-diagnose te stellen, anders dan een vaktherapeutische analyse van de problematiek.

Veelvoorkomende beroepstitels en/of functiebenamingen

Beeldend, dans-, dram-, muziek-, spel-, psychomotorisch (kinder-)therapeut. Of vaktherapeut al dan niet aangevuld met discipline.

Vaktherapeutische basiskennis

- Wetenschappelijke resultaten.
- Historische ontwikkeling.
- Materialen, instrumenten, technieken, rollen, processen en uitdrukkingsvormen.
- Vaktherapeutische werkwijzen.
- Methoden en instrumenten.
- Diverse kunstopvattingen.
- Kwaliteit en eigenschappen van elementen in de toegepaste discipline die effect hebben op neurologische en fysiologische aspecten.

Kennis over psychologie, gezondheid en gedrag

- Ontwikkelingspsychologie
- Klinische psychologie.
- Geriatrie, medische, biologische en neurologische basiskennis
- Medicatie en bijwerkingen
- Preventie en signalering.
- Herstel en rehabilitatie.
- Emotieregulering
- Agressiehantering en veiligheidsbeleid.
- Rol van ervaringsdeskundigheid.
- (Ortho)(ped)agogie
- Sociale psychologie en groepsdynamica.
- Systeem- en contextuele benadering.
- Socialisatietheorie
- Ethiek
- (Wetenschaps-)filosofie en levensbeschouwing.
- Onderzoeksmethoden en -technieken.
- Cultuurhistorische aspecten van ziekte.
- Gezondheid en therapie
- De rol van diversiteit en migratie.
- Beeldcultuur en sociale media.

Algemene kennis

- Maatschappelijke ontwikkelingen, zoals rationalisatie, marktwerking en professionalisering.
- Actuele trends in het werkveld, zoals kwaliteitszorg, vraagsturing, zorgmanagement, drang en dwang, vermaatschappelijking, burgerschap, e-health.
- Wet- en regelgeving.
- Juridische kennis bijvoorbeeld m.b.t. arbeidsvoorwaarden en rechten van de cliënt.

Vertegenwoordigende vereniging(en)

Register Vaktherapie

Eisen registratie³

- **Lidmaatschap bij een FVB aangesloten vereniging**
- **Opleiding:** afgeronde erkende hbo-bachelor- of hbo-masteropleiding tot vaktherapeut.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

- 1^e registratieperiode:
- **Scholing, supervisie en intervisie:** 200 punten (min. 48 erkende supervisie, min. 50 erkende bij- en nascholing).
 - **Werkervaring:** min. 1.600 uur
- 2^e registratieperiode:
- **Scholing, supervisie en intervisie:** 200 punten (min. 25 erkende intervisie, min. 50 erkende bij- en nascholing).
 - **Werkervaring:** min. 1.600 uur

Studiebelasting

- Duur: 4 jaar
- EC: 240

Disciplines⁷

- Beeldende Therapie (32%)
- Psychomotorische therapie (23%)
- Muziektherapie (16%)
- Dramatherapie (12%)
- Speltherapie (11%)
- Danstherapie (4%)
- Psychomotorische kindtherapie (4%)
- Anders (3%)

Let op: met één van de dikgedrukte vaktherapeutische hbo-bachelor- en/of hbo-masteropleidingen (dus ook met alleen een vaktherapeutische hbo-masteropleiding) kunnen afgestudeerden lid worden van één van de aangesloten verenigingen van de Federatie Vaktherapeutische Beroepen en werkzaam zijn in het werkveld.

De hbo-masteropleiding Vaktherapie is hierop een uitzondering aangezien dit een verdiepende onderzoeksmaster is.

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Vaktherapeutische beroepen

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁴⁻⁵	Hogeschool ⁴⁻⁵	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁶
Muziektherapie	ArtEZ	9
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	Windesheim	86
Vaktherapie (beeldend, drama & spraak*, muziek)	HSL, NHL Stenden, HU	174
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek, dans & beweging)	Zuyd Hogeschool	26
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek en psychomotorisch)	HAN	75

Post-hbo-bachelor

Opleidingsnaam

Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGct

Consulent Seksuele Gezondheid NVVS

Systeemtherapeutisch Werker NVRG

Hbo-master (NLQF 7)

Opleidingsnaam ⁴⁻⁵	Hogeschool ⁴⁻⁵	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁶
<i>Vaktherapie specifieke hbo-master opleidingen</i>		
Arts Therapies (muziek of danstherapie)	Codarts	14
Music Therapy	ArtEZ	35
Psychomotorische Therapie	Windesheim	13
Speltherapie	CHE	56
Vaktherapie	HAN	17
<i>Niet vaktherapie specifieke hbo-master opleidingen, maar wel toegankelijk met bachelor vaktherapie</i>		
Contextuele benadering	CHE	18
Interprofessioneel Werken met Jeugd	Viaa	8
Jeugdzorg	HSL	17
Toegepaste Psychologie voor Professionals	NCOI	Geen informatie

Post-hbo-master

Opleidingsnaam

Systeemtherapeut NVRG

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het landelijk opleidingsprofiel: [Landelijk Domeinprofiel Bacheloropleidingen Vaktherapeutische Beroepen, 2016](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. [Beroepscompetentieprofiel Vaktherapie, 2020](#).
2. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
3. [Registratie-eisen Register Vaktherapie per 1 juli 2019](#)
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd op 16 mei 2022
5. [Erkende opleidingen](#) voor lidmaatschap bij een van de beroepsverenigingen aangesloten bij de Federatie Vaktherapeutisch Beroepen (FVB), geraadpleegd op 16 mei 2022
6. [Voorlopige aantallen gediplomeerden hbo 2017-2021](#), Dienst Uitvoering Onderwijs, 15 maart 2022
7. [Branche-onderzoek Vaktherapeutische Beroepen, 2018](#)

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH.GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGct), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.